

ע"פ 68420/03/17 - פואד מחמוד אלקיש נגד הוועדה המקומית לתכנון ובניה מעלה חרמון

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

ע"פ 68420-03-17 אלקיש נ' מ.י. ו.מ. לתכנון ובניה מעלה חרמון ואח'
מספר בקשה: 1

בפני	כבוד השופטת תמר נסים שי
המבקש	פואד מחמוד אלקיש
נגד	
המשיבה	הוועדה המקומית לתכנון ובניה מעלה חרמון
<u>החלטה</u>	

לפניי בקשה להארכת המועד להגשת ערעור על פסק דינו של בית המשפט קמא (כב' השופט מרדכי נדל ז"ל) שניתן בשנת 2011 בעמ"ק 5032/05, במסגרתו הורשע המבקש בעבירות של ביצוע עבודות בניה טעונות היתר ללא היתר, על פי סעיפים 145(א) ו-204(א) לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה-1965 (להלן: חוק התכנון והבניה), והושת עליו קנס בסך 5,000 ₪. כמו כן צווה המבקש בגזר הדין להרוס את המבנה בתוך 12 חודשים.

רקע -

ביום 9.3.2005 הגישה המשיבה כנגד המבקש ואמו המנוחה, כמי שהיו הבעלים ו/או מי שהחזיקו כבעלים או המשתמשים בפועל במקרקעין ומי שעליהן מוטלת החובה להשיג היתר בניה, כתב אישום בגין עבודות בניה הטעונות היתר, ללא היתר ע"פ סעיף 145(א) ו-204(א) לחוק התכנון והבניה, וזאת בעקבות בניית בנין (דיר/רפת) מקונסטרוקציות ברזל ופחים בשטח של כ-350 מ"ר בשטחים החקלאיים שבין הר האודם לבין בוקעתא, ללא קבלת היתר.

ביום 13.1.2010 התקיימה הקראה, אליה התייצב המבקש. לאחר שכתב האישום הוקרא לו, כפר המבקש בעובדות המיוחסות לו וטען כי עבודות הבניה בוצעו ע"י אמו המנוחה בלבד. משכך, התיק נקבע לשמיעת ראיות.

בהתאם לפרוטוקול דיון ההוכחות (שלא ברור מועדו המדויק כפי שיפורט להלן) הגיעו הצדדים להסדר טיעון, לפיו המבקש יחזור בו מכפירתו, יודה ויורשע בעובדות כתב האישום, ויוטל עליו קנס בסך של 5,000 ₪ וצו הריסה מושהה לשנה. המבקש הודה והורשע, צווה להרוס את הבניה בתוך 12 חודשים וכן הושת עליו קנס.

ביום 27.10.2013 הוגש כנגד המבקש כתב אישום נוסף, שענינו המשך שימוש חורג בסככה בשטח 350 מ"ר המשמשת כרפת ואף הרחבת המתחם, על ידי הקמת מבנים נוספים בשטח כולל של כ-160 מ"ר וגידורו של המתחם באמצעות גדר רשת בשטח של 550 מ"ר, בקרקע חקלאית בשטחים פתוחים, בסמוך לבוקעתא. בגין אלה הואשם המבקש באי

קיום צו שיפוטי (עבירה לפי סעיף 210 לחוק התכנון והבניה) וכן בשימוש הטעון היתר ללא היתר (סעיף 204(א) לחוק התכנון והבניה). בהמשך (ביום 4.2.16), כתב האישום תוקן, והתווספו אליו עבירות נוספות של ביצוע עבודות ושימוש במקרקעין טעוני היתר ללא היתר, וכן ביצוע עבודות ושימוש בסטייה מהיתר או מתכנית (סעיף 204(ב) לחוק התכנון והבניה).

הליך זה עודנו תלוי ועומד (תו"ב 52716-10-13) **(להלן: "ההליך השני")**. בכתבי האישום האמורים הודיעה המשיבה על האפשרות שתבקש מבית המשפט להטיל על המבקש עונש מאסר בפועל, ככל שיורשע.

בדיון שהתקיים במסגרת ההליך השני, ביום 4.2.16, עתר המבקש לייצוג של סניגור מטעם הסניגוריה הציבורית. ביום 1.11.16 התקיים דיון אליו התייצבו המבקש וסנגורו. במסגרת הדיון, המבקש כפר בעובדות המיוחסות לו בכתב האישום, וסנגורו הודיע כי הוא מקיים התייעצויות לצורך שקילת הגשת בקשה לביטול ההרשעה בתיק עמ"ק 5032/05. בעקבות הודעתו זו הוגשה הבקשה שלפניי.

טענות הצדדים-

המבקש טוען כי לא היה מיוצג בהליך הראשון ולא הבין את משמעות הכרעת הדין וגזר הדין שניתנו כנגדו, לרבות העונשים שהושטו עליו, פרט לעובדה כי היה עליו לשלם קנס של 5,000 ₪. תוכנו של פסק הדין הובהר לו לראשונה עת מונה לו סניגור לייצגו במסגרת ההליך השני.

לגופו של פסק דין, נטען כי נפלו בו פגמים חמורים המצדיקים ביטולו. כך, למבקש לא מונה סניגור וזאת בניגוד להוראות סעי' 15(ב)(4) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן: **חוק סדר הדין הפלילי או החוק**); בית המשפט לא הסביר למבקש את הזכויות הנתונות לו להגנתו, כמצוות סעי' 145 לחוק סדר הדין הפלילי; לא מינה לו מתורגמן בהתאם לסעי' 140 לחוק, זאת חרף העובדה שהמבקש אינו דובר את השפה העברית; בית המשפט הרשיע את המבקש על פי הודאתו, אף שהמבקש טען כי אין לו כל זיקה למקרקעין נושא כתב האישום. המבקש טוען, כי אילו ניתנה לו האפשרות להתגונן, סביר להניח שבית המשפט היה מזכה אותו.

עוד טוען המבקש, כי לא קיים תיעוד לכך שביהמ"ש הבהיר לו את תוכן כתב האישום ווידא כי הבין את המיוחס לו. לטענתו, בנוסף לכך שלא הבין את ההליך, הרי שגם את משמעות גזר הדין לא הבין עד תום. לדבריו, לא הבין כי במסגרת גזר הדין נכלל גם צו הריסה, שאם לא יבוצע, יגרור הגשת כתב אישום נוסף.

זאת ועוד, בפסק הדין נפלו פגמים צורניים. פרוטוקול הדיון במהלכו ניתן פסק הדין נרשם על גבי טופס אחיד, ומופיעים בו תאריכים שונים וסותרים.

הותרת ההרשעה על כנה תגרום למבקש לעיוות דין. כתב האישום הקודם הוליד כתב אישום חדש, המבוסס רק על הודאתו בכתב האישום הקודם.

המשיבה מתנגדת לבקשה. מדובר בבקשה להארכת מועד על הכרעת דין מיום 28.4.11 היינו כ - 6 שנים עובר להגשת הבקשה. לשיטתה, דין טענת המבקש כי הבין את משמעות הכרעת הדין רק לאחר מינוי סגור להידחות, ולו מהטעם שלכל המאוחר במהלך חודש 1/14, פעל המבקש לביטול תוספת הפיגורים על הקנס שצבר לחובתו, וזאת באמצעות הגשת בקשה מגובה בתצהיר שנערך בשפה העברית ונחתם ע"י עו"ד.

המשיבה מפנה להחלטה שניתנה ע"י בית משפט זה (כב' השופטת א. הלמן) בע"פ 26532-03-15 **בטחיש נ' הוועדה המקומית לתכנון ובניה מעלה חרמון** (29.4.15) (להלן: **עניין בטחיש**), במסגרתו נדחתה בקשה דומה לבקשה דנן, אשר אף הוגשה בידי ב"כ המבקש בהליך זה, ומדובר במחזור הטענות. יתרה מכך, מדובר למעשה בבקשה לקיום משפט חוזר במסווה של בקשה להארכת מועד להגשת ערעור, בקשה שבבסיסה בקשה לחזרה מהודאה באצטלה של בקשה להתיר הגשת ערעור, ועילתה ההשלכה האפשרית של גזר הדין משנת 2011 על ההליך התלוי ועומד.

אף לגופו של עניין דין הבקשה להידחות. מעיון בפרוטוקולי הדיונים שהתקיימו בעמ"ק 5032/05, עולה בבירור כי המבקש דיבר לעניין, העלה את הטענה העובדתית שהוא מעלה כיום, הבין את משמעות ההליך והצליח לגבש עם המשיבה הסדר טיעון שכלל ענישה עם רכיבים ברורים. מכאן, שלא ניתן לטעון כי כפירתו ניתנה מרצון ומתוך מודעות ואילו הודאתו לא. זאת ועוד, כאמור, המבקש פעל לביטול תוספת הפיגורים שצבר לחובתו עקב אי תשלום הקנס שהושת עליו במסגרת גזר הדין (לאחר שהוגשה בקשה להוצאת פקודה למאסרו חלף הקנס).

לעניין העדר הייצוג נטען כי למבקש לא עמדה זכות שימונה לו סניגור ציבורי בהליך הראשון, ולא הופרה זכותו זו או כל זכות אחרת שקמה לו. אף לא ניתן לקבל את הטענה כי יש לבטל את פסק הדין בשל הפגמים הצורניים שנפלו בפרוטוקול הדיון (בשני ההקשרים האחרונים מפנה המשיבה לקביעות בעניין בטחיש). עוד נטען, כי יש לדחות את הבקשה נוכח הגשתה בחלוף זמן כה ממושך, ובנסיבות בהן המותב שדן בתיק בינתיים הלך לעולמו, כך שלא ניתן להחזיר את התיק לדיון בפניו.

בשים לב לסיכויי הערעור הנמוכים, ובהתחשב בזמן הממושך שחלף מאז ניתן גזר הדין, ואף שהמבקש לא היה מיוצג בהליך נושא הערעור, הרי שלא קיימת הצדקה למתן ארכה להגשת ערעור עליו.

בתשובה לתגובה טוען המבקש כי המשיבה איננה יכולה להתבסס על הקביעות בעניין בטחיש, וזאת לאור ההבדלים בין המקרה שנדון שם לבין המקרה דנן. בעניין בטחיש מדובר היה במי שהורשע פעם אחר פעם באי קיום צווי הריסה, שלא כמו בעניין שבפנינו. בנוסף לכך ובשונה מעניין בטחיש, בענייננו הראיה היחידה שקושרת את המבקש למקרקעין הינה גזר הדין נושא הערעור.

המבקש הוסיף עוד כי הוא איננו הבעלים של המקרקעין וכי הבעלים היו מר סלאח אלקיש, בהתאם לתצהיר מטעמו, שלצורך צירופו מבוקש להתיר למבקש צירוף ראיה נוספת. מכאן, הודאתו של המבקש הייתה הודאת שווא, ויש לאפשר לו להוכיח זאת.

עוד הוא טוען כי אין בבקשה לביטול תוספת הפיגורים, אשר הוגשה נוכח מצבו הכלכלי הקשה של המבקש ומבלי שיש

בכך משום הודאה בעבירות שיוחסו לו, כדי להביא לדחיית בקשתו.

דין והכרעה -

לאחר עיון בבקשה ובתגובות, הגעתי למסקנה כי דין הבקשה להידחות.

סמכותו של בית המשפט להאריך את המועד להגשת ערעור או בקשת רשות ערעור מצויה בסעיף 201 לחוק סדר הדין הפלילי. כידוע, בהליך פלילי לא נדרש "טעם מיוחד" לצורך הארכת מועד, ודי בטעם ממשי המניח את הדעת "לצורך מתן ארכה בפלילים לא נדרש מבקש הארכה להציג "טעם מיוחד" (אמת המידה להארכת מועד בהליכים אזרחיים), ודי כי יבסס קיומו של "טעם ממשי המניח את הדעת". בהקשר זה ישקול בית משפט, בין היתר, את משך האיחור; את ההצדקה הנטענת לאיחור; ואת סיכויי הלכאוריים של ההליך העיקרי (ראו בש"פ 5988/06 נגר נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (25.07.2006); בש"פ 6125/09 רבין נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (11.08.2009))" (בש"פ 4144/16 פלוני נ' מדינת ישראל (23.6.2016)).

יחד עם זאת, נקבע כי "על אף הגישה המקלה בהשוואה להארכת מועד בהליכים אזרחיים, הכלל הוא שגם בהליכים פליליים יש להקפיד על קיום המועדים הנקובים בדין, וממילא הארכת מועד לא תינתן כדבר שבשגרה" (שם).

לענייננו, אף שהמבקש מעלה טענות לעניין מועד מתן גזר הדין (ולכך אדרש להלן), הרי שאין חולק כי גזר הדין ניתן בשנת 2011, קרי שש שנים עובר להגשת בקשה זו. אין ספק כי מדובר בפרק זמן ממושך וחריג, המכביד על הבקשה ומחייב טעמים של ממש כדי להיעתר לה.

המבקש טוען כי האיחור הניכר נבע מכך שלא הבין את תוכנו של גזר הדין, בשל העובדה שהוא אינו דובר את השפה העברית, אינו יודע קרוא וכתוב ותוכנו הובהר לו רק לאחרונה במסגרת ההליך השני, עת מונה לו סנגור מטעם הסניגוריה הציבורית.

לא מצאתי לקבל טענותיו אלה.

אכן, המבקש לא יוצג בידי עו"ד במסגרת ההליך נושא הבקשה. יחד עם זאת, אין בכך כדי ללמד על העדר הבנה של ההליך שנוהל, בוודאי שלא בשלב זה, ומספר טעמים אמנה לכך.

ראשית, במסגרת הדיון שהתקיים ביום 13.1.10, עת הוקרא למבקש כתב האישום, המבקש כפר בעובדות ואף נימק את כפירתו בטענה שאמו המנוחה היא זו שביצעה את עבודות הבניה. הווה אומר, אין עסקינן בכפירה כללית בכתב האישום, אלא המבקש מנמק כפירתו על דרך העלאת טענה עובדתית עניינית, המתאימה לנסיבות כתב האישום. בהמשך, במסגרת הודאתו, אין המדובר בהודאה בלבד, אלא כזו שבאה במסגרת הסדר טיעון שגיבש עם נציגי המשיבה.

הסדר הטיעון כלל רכיבי ענישה ברורים, וכן צו הריסה לביצוע בתוך פרק זמן של 12 חודשים. המבקש אינו מציע הסבר כלשהו מדוע לא הוסיף ועמד על כפירתו.

בצדק טוענת ב"כ המשיבה, כי אין המבקש יכול לטעון שכפירתו ניתנה מרצון ותוך הבנה ומודעות להליך שהתנהל נגדו, אך לא כך הדבר ביחס לחזרה מהכפירה ולהודאה.

זאת ועוד, בחודש 1/14 השיב המבקש לבקשת המשיבה להוצאת פקודת מאסר חלף קנס (לאחר שהקנס לא שולם), באמצעות תגובה עניינית שנוסחה בשפה העברית ונתמכה בתצהיר שאושר ע"י עו"ד דובר ערבית, ואף עתר לביטול תוספת הפיגורים שצבר נוכח מצבו הכלכלי הקשה. בראשית תגובתו ציין המבקש כי הוא **"נשפט בתאריך 14/2/2011 ונגזר עליו בין היתר קנס בסך 5,000 ₪"**. בסע' 4 לתצהיר שצורף לתגובה ציין המבקש, כי ברצונו לשלם את הקנס אולם אין ביכולתו לשלמו בתוספת הפיגור.

בתשובה לתגובה לבקשה דנן טוען המבקש, כי התגובה והבקשה האמורות הוגשו על רקע מצבו הכלכלי הקשה ואין בהן כדי להעיד על ידיעתו והבנתו את תוכן גזר הדין. טענתו האמורה הינה תמוהה, בלשון המעטה, ומכל מקום לא ניתן לקבלה. מהתגובה שהוגשה לבית המשפט קמא עולה באופן ברור כי המבקש ידע והבין את תוכן גזר הדין. גם כאן אין המבקש מציע הסבר אחר כלשהו מדוע סבר כי עליו לשלם קנס, לבד מהעובדה כי הבין שמדובר בעונש שנגזר עליו במסגרת אותו הליך. יתרה מכך, מהביטוי "בין היתר", בו ראה להשתמש בסע' 1 לתגובתו, עולה ברורות כי אף ידע על קיומו של צו ההריסה.

מכאן, שאפילו היה מקום לשעות לטענות המבקש ביחס להליך עצמו, הרי שהמבקש היה מודע לרכיבי גזר הדין, לכל המאוחר בחודש 1/14, ואין בפיו כל נימוק מניח דעת מדוע לא פעל לביטולו, לכל הפחות במועד האמור.

גם לגופו של עניין סבורני כי סיכויי הערעור אינם גבוהים, ואף מטעם זה דין הבקשה להידחות.

כאמור, המבקש טוען לקיומם של פגמים חמורים, הן פרוצדוראליים והן מהותיים בגזר הדין, המצדיקים ביטולו.

אשר לטענתו בדבר המועדים השונים המופיעים על גבי פרוטוקול הדיון בו ניתן גזר הדין (בכותרת נרשם התאריך 28.4.11, מעל חתימתו של כב' השופט המנוח נדל ז"ל, נרשם התאריך 14.2.11, ובגוף גזר הדין נרשם כי **"התשלום החל מיום 28/3/11 ואילך"**), הרי שמדובר בפגם פרוצדוראלי בלבד, אשר לא נודעת לו כל משמעות של ממש. ראה בהקשר זה הדברים שנאמרו בעניין בטחיש, היפים גם לענייננו.

למעלה מן הצורך יצוין, שמועד תחילת התשלומים בגין הקנס נרשם בכתב ידו של השופט המנוח, והוא מאוחר למועד שמופיע מעל חתימתו, כך שככל הנראה הטעות היחידה שנפלה בפרוטוקול הינה בתאריך שנשתל בכותרת הכרעת וגזר הדין, ככל הנראה בגין שימוש בטופס מובנה. חיזוק לכך מצוי בבקשת המבקש לביטול תוספת הפיגורים שם, ציין בעצמו כי גזר הדין ניתן ביום 14.2.11.

גם את טענתו לפגם בהליך בשל אי מינוי סנגור יש לדחות. אין המדובר בהליך בו קיימת חובת מינוי סנגור. המשיבה לא

הודיעה אז על כוונתה לעתור לעונש מאסר בפועל, ובסופו של יום בית המשפט לא גזר על המבקש עונש כזה.

כך יש אף לדחות את הטענה בדבר אי מינוי מתורגמן. כאמור, המבקש כפר בעובדות כתב האישום וידע לנמק את כפירתו, ובהמשך גיבש הסדר טיעון הכולל ענישה בעלת רכיבים ברורים. עובדות אלה לבדן מצביעות על כך שהמבקש ניהל את ענייניו תוך הבנת ההליך. יתרה מכך, אין בנמצא תיעוד כי המבקש העלה טענה בדבר אי ידיעתו את השפה העברית בפני בית המשפט, וחזקה על בית המשפט כי לו סבר שהמבקש מתקשה בהבנת השפה היה ממנה לו מתורגמן (ראה ענין בטחיש). אף התנהלותו של המבקש לאחר ההליך, באמצעות הגשת בקשה ותצהיר בשפה העברית שאינו כולל הצהרה בדבר אי הבנת ההליך או כי התצהיר תורגם לו על ידי בא כוחו, מעלה כי יש לדחות את הטענה.

מצאתי אף לדחות את טענות המבקש כי בית המשפט לא הסביר לו זכויותיו בהליך. מפרוטוקול הדיון מיום 13.1.10 עולה כי כתב האישום הוקרא באוזני המבקש והלה כפר במיוחס לו, תוך נימוק הכפירה ע"י העלאת טענה עובדתית ממין העניין. מהאמור עולה כי למבקש הוסברה זכותו להתגונן מפני המיוחס לו, ועובדה שניצל זכות זו. אין בעובדה שהמבקש חזר בו לבסוף מכפירתו והודה, מעשה של יום ביומו בהליכים מעין אלה, כדי להעיד על כך שזכויותיו לא הוסברו לו.

המבקש מוסיף וטוען כי נגרם לו עיוות דין מעצם הרשעתו, חרף כפירתו לפי שאין לו זיקה כלשהי למקרקעין. למבקש, כך לטעמו, נגרם עיוות דין בכך שלא ניתנה לו האפשרות להוכיח טענתו זו, וכפועל יוצא מתנהל נגדו כיום הליך פלילי בגין אי קיום צו שיפוטי אשר מבוסס אך ורק על הודאתו.

עיון בפרוטוקולי הדיון מעלה כי המבקש לא העלה טענה לעניין הבעלות או ההחזקה במקרקעין. כל שנטען היה כי מי שביצעה את עבודות הבניה הינה אמו המנוחה ולא הוא. כבר מטעם זה אין מקום לקבל טענתו זו. יתרה מזו, טענתו דאז אף אינה עומדת בסתירה לטענתו כעת, כי אחר בשם סלאח אלקיש הוא הבעלים של המקרקעין. אפילו היה מקום לקבל כי אותו אחר הינו הבעלים, הרי שכפי שמציינת המשיבה בתגובתה, מעגל האחראים לעבירה לפי סעי' 204 (א) לחוק הינו רחב וכולל גם את המשתמשים בפועל, ובפי המבקש אין טענה כלשהי בעניין זה.

אשר על כן, בהיעדר צידוק לאיחור הניכר בהגשת הבקשה והערעור ובשים לב לסיכויי הערעור הנמוכים, דין הבקשה להידחות.

ניתנה היום, י"ד אייר תשע"ח, 29 אפריל 2018, בהעדר
הצדדים.